

۲۰۱۵/۱۲/۱۸

سرلوح مرادزی

ایا امریکا به داخل په ریښتیا پاکستان تر فشار لاندې ونیسي؟

بزک بزک نمیر، جو لغمان میرسد!

په داسې حال کې چې پاکستان تېره اوونۍ، د شاهین پنوم نوي توغندي چې اتومی گولی تر لیرې واټن یشتلې شي او د لويديځ په پیسو جوړ شوی، توغوي او په سیمه کې د اتومي وسلو د نوي سیالی په لور بی مسولیته گام پورته کوي؛ داعش چې د پاکستان له لارې د لنډې خپیر او شینورو په دروازه، ننګرهار کې لنگراچولی او د امریکایی جنرال کیمبل په وینا غواري ننګرهار د سیمې لپاره خپله پلازمېنه وټاکي؛ یا د امریکایی پوځ د بلې زیرمې دا ادعا چې د القاعدې تروریستي شبکه له هغو عملیاتو سره سره، چې دوی میاشتي پخوا د دې شبکې پر ضد ترسره شول، د افغانستان په ختیځ او شمال ختیځ کې متمرکز شوي او یا هم په هلمند کې د طالبانو نوي جوپې چې د جگړې سنگر سرېدو ته نه پرېږدي، بیا هم افغانان د امریکا دې خبرې ته چې پاکستان ورسره په افغانستان کې د سولې په راوستو کې کلکه ژمنه کړي، په تمه پاتې شي؟

د یو شمېر رسنیو له خپرونو داسې څرگندیږي، دا ځل زیات شمېر افغانان په تمه دي چې امریکا او ملګري به یې پر پاکستان ریښتینی فشار واچوي او پاکستان به اړ شي چې په کور دننه د ترهګرو اډې وټري. هیله ده، د تېر په توپیر دا ځل همداسې وي!

په سیمه او په تېره بیا افغانستان کې چې د سیمې د هېوادو ترمنځ د ګټورو اړیکو په بسیا او خیرنېږدنه کې مرکزي ځای او اهمیت لري، که کله د سولې او امن خبره کیږي، لاندې څو فکتورونه باید هممهال په پام کې ونیول شي:

– په کور دننه افغانستان کې، د پاکستان له لوري د ترهګرو ډلو او ترهګریزه انډیننو د صدور په مخنیوي کې د افغانانو د چمتووالي او پر پاکستانی دولت، د افغان دولت د فشارکچه

– د ترهګرۍ د صدور د مخنیوي او د سولې او امن په لار کې پر پاکستان د سیمې د هېوادو د فشارکچه

– پر افغانستان او سیمه باندې د فشار د وسیلې پټوګه، ترهګرو ډلو ته د پاکستان د اړتیا کچه

– په کور دننه پاکستان کې د ترهګرو ډلو او ترهګریزه انډیننو په وړاندې، د پاکستانیانو د غبرګون کچه

– ترهګرو سره د پاکستان په اړوند چارو کې، د پاکستان د ستراتیژیکو ملګرو لکه امریکا، انګریز او ځینې عربي هېوادونو چلند او د هغو ستراتیژیکو ګټو ته پام

په دې اړه ډېرې نورې پوښتنې هم شته، کېدای شي وړاندې شي او ځواب یې پیدا شي، خو دلته د یادو پوښتنو په اړه یوه لنډه تبصره چې څېړنیز اړخ نه لري، بلکې ورځنۍ پراتیکي بڼه لري، اړینه بولم.

په افغانستان او سیمه کې تاوتریخوالی، کرکېچ او جګړه په یوه ورځ یا یو وخت نه ده پیل شوې، بلکې هغه د څو لسیزو راهیسې روانه ده او په دې تاوتریخوالي او جګړه کې چې د ټولنیز ژوند ټول اړخونه ګواښوي او بربادوي، د پاکستان په لومړیتوب ځینې نور هېوادونه، سازمانونه او ډلې هم برخه لري.

په پوره ډاډ، پاکستان په افغانستان او سیمه کې رامنځته شوی کرکېچ او جګړه د خپلو ستراتیژیکو ملګرو لکه امریکا، انګریز او ځینې عربي هېوادونو سره په یو ډول تفاهم، د شریکو ګټو او موخو او هم د خپلو ځانګړو اهدافو لپاره، توده او په غرغډو ساتي!

امریکا یوخوا افغانستان ته له پاکستانی لوري د سولې د خبرو په بیا پیل کېدا ډاډ ورکوي، خو بلخوا هممهال په ننګرهار کې د داعش، په هلمند کې د طالبانو او د هېواد په ختیځ او شمال ختیځ کې د القاعده د راټوکېدو په اړه د پاکستان لاس ازاد پرېښودل کیږي، ترهګریز فعالیت په خلاص مټ پاکستان ترسره کوي، خو په خلاص مټ تبلیغ ورته امریکایی چارواکي کوي، هغه هم د امریکا پوځي جنرالان او چارواکي!

پاکستان ته په دې اړه له څو بابیزه خبرو او د پښو درېولو پرته، عملي اقدام نه تر سترګوکیږي او په داسې حالاتو کې، هڅه کیږي چې نوم یې هم په خوله وانه اخیستل شي. په داسې چلند بیخي طبیعي ده چې پاکستان نور هم زورزیږي او ګني چې وړاندې ډاډه پرمخ ځي، د لويديځ ستراتیژیکه ملګرتیا درسره ده!

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د سولي خبرو له راتوکېدو سره په يوه وخت د جگړې د وزروخپريدا، گرانوي ومنل شي چې دواړه دي له يوه ځايه مديریت نه شي. افغانستان او سيمه، په ظاهر کې د پاکستاني چارواکو د بدماشۍ، خو په شا کې د زورورو ستراتيژيکو ملگرو په ډاډ او ملاتړ، مرژوانده او څپڅپانده ساتل کيږي!

که د يوې فرضيې پتوگه دا وگنو چې افغانستان، پر پاکستان هممهال داعش، طالبان، القاعده او نور بد ځناور او خنزيران ورخوشي کړي، په ملگرو ملتو او نورو نړيوالو ټولنو کې به د امريکا، انگرېز او عربو څه شورماشور جوړ وي او ايا افغانستان به، د پاکستان پرځای د امريکا او انگرېز د توغنديو او بمباريو لاندې د ژوند سا اخیستی وي؟

که چيرې همداسې يوه پېښه د هند لخوا پر پاکستان وشي، د پاکستان پرځای به لومړی امريکا او انگرېز د هند مخي ته ونه دريږي؟ پاکستان د خپلو ستراتيژيکو ملگرو په ملاتړ په سيمه کې د شیطانت او شرارت هره لوبه په ډاډه زړه او ناز ترسره کوي او دغه لامل دی چې سيمه کې کرکېچ او جگړه سرېږي ته لار نه مومي!

که څه هم د امريکا ولسي جرگې د بهرنيو چارو کمیټه وايي چې امريکا پاکستان ته په وروستيو ۱۵ کلونو کې ۳۰ ميليارده ډالر ورکړي، خو د دې هېواد پوځيان او استخبارات له ترهگرو په تېره بيا له طالبانو او حقاني ډلې ملاتړ ته ادامه ورکوي. د دې کمیټې مشر دا هم وايي چې د ترهگرو د حل بڼه لار دا ده چې د پاکستاني پوځيانو په شتمنيو بنديز ولگول شي او بهر ته له سفره بند کرل شي. خو د ډېرو په اند دا هم بې عمله خوشي خبرې دي او ډېر ځله د نيوکو د غلي کولو لپاره ترسره کيږي.

څو ورځې وړاندې په افغانستان کې د امريکا پخواني افغان الاصل سفير بناغلي خليل زاد هم دا ويلي وو چې اوس هم د ترهگرو ځالي په پاکستان کې دي، د ده په وينا «پاکستان د همدغو ترهگرو ډلو مرکز او پلازمېنه ده؛ که د طالب په هکله وايو او که د حقاني. په دې کې شک نشته، هغه غونډه چې د طالبانو سره وشوه او د طالبانو او حقاني ډلې استازي په کې وو، پاکستاني جنرالان يې هم تر څنگ ناست وو.»

خو د افغانستان او پاکستان لپاره د امريکا ځانگړی استازی رېچارد اولسن په دې باور دی «پاکستان يو ډير پېچلی هيواد دی او مهمه ده چې په تېرو څو کلونو کې د دې هيواد پرمختگونه له پامه ونه غورځول شي»

نوموړی دا هم وايي «پاکستان د تير کال په اوږدو کې د اتومي امنيت په برخې کې ستر گامونه پورته کړي. هغوی د خوندي کيدو په اړوند د خپل مسوليتونو څخه بڼه خبر دي او زه فکر کوم چې هغوی په تيره بيا کورني خطرونه هم په پام کې نيولي دي. تاند»

په ورته وخت کې د امريکا ولسي جرگې د بهرنيو اړيکو کمیټه وايي، پاکستان د خپلې بوديجې %۲۰ په پوځي چارو او يوازې %۲،۵ د بنوونې او روزنې په چارو کې لگوي. نوموړې کمیټه دا هم وايي چې پاکستان د اتومي وسلو له مخې د نړۍ دريم هېواد دی.

دا کمیټه د پاکستان د وضعې د ارزونې په بله برخه کې وايي «پاکستان کې يوازې ۶۰۰ مدرسې د خليج هېوادو په مالي مرسته تمويليږي. په دې مدرسو کې د مذهبي سخت دريځی او تاوتریخوالي سبقونه لوستل کيږي او د مذهبي سخت سرو ټوپکيانو د پالنې ځای گڼل کيږي، طلوع نيوز»

په دې اړوند، د نوبل د سولي جايزې گټونکي ملالي يوسفزی دا خبره مصداق پيدا کوي چې وايي «د ترهگرو په له منځه وړلو ترهگري نه ختميږي، بلکې د ترهگريزه انديښنو د ختمولو لپاره بايد کار وشي»

پاکستان کې د ترهگرو د روزلو په دوام او د کرکېچ د نورو لاملونو په پراخ شتون سره، گرانه ده چې د سولي د نږدې ليد په اړه، افغانان يوازې د امريکايي چارواکو څرگندونو او د پاکستان بيا بيا ژمنو ته په تمه کښيښي. دلته بايد ټول هغه لاملونه چې په سرکې ورته اشاره وشوه د يوې ټولگې پتوگه ترپام لاندې وي او افغانستان نورې هغه لارې چې د سولي په راتلو کې مرسته کوي، تر لاس لاندې ولري.

البته پر پاکستان د امريکا او انگرېز ريښتيني فشار او د خپلو گټو پر بنسټ د پاکستان تمایل چې د ترهگرو په وړاندې خپله ستراتيژي بدله کړي، يوه استثني گڼل کېدای شي.

خو د فشار په اړوند، په ډاډ سره ويلای شو چې تر اوسه پر پاکستان کوم اغيزمن فشار نه دی اچول شوی!

پای

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ